ILLIGH IN TAZERWALT IS EEN BIJZONDER DORP IN EEN BOEIDENDE STREEK.
GESTICHT IN DE 17DE EEUW DOOR EEN NAZAAT VAN DE SOEFIHEILIGE SIDI AHMED OU MOUSSA WERD ILLIGH AL SNEL EEN SPIL IN DE INTERNATIONALE SAHARA HANDEL.
VELE MALEN VERNIETIGD, KRABBELDE HET TOCH TELKENS WEER OVEREIND TOTDAT EEN VERANDERDE GEO-POLITIEK EN DAMESMODE EEN EINDE MAAKTE AAN ROEM EN VOORSPOED.
IN DE 80GER JAREN VAN DE 20STE EEUW WAS HET ONDERWERP VAN EEN GROOTSCHALIG SOCIO-HISTORISCH ONDERZOEK. MAAR SINDSDIEN IS HET EEN SLAPERIG GEHUCHT.
OOK DE TAZERWALT IS EEN STREEK MET VEEL GESCHIEDENIS EN TRADITIE.
DOOR DE EEUWEN HEEN WAS ER EEN LEVENDIGE WISSELWERKING MET ILLIGH .

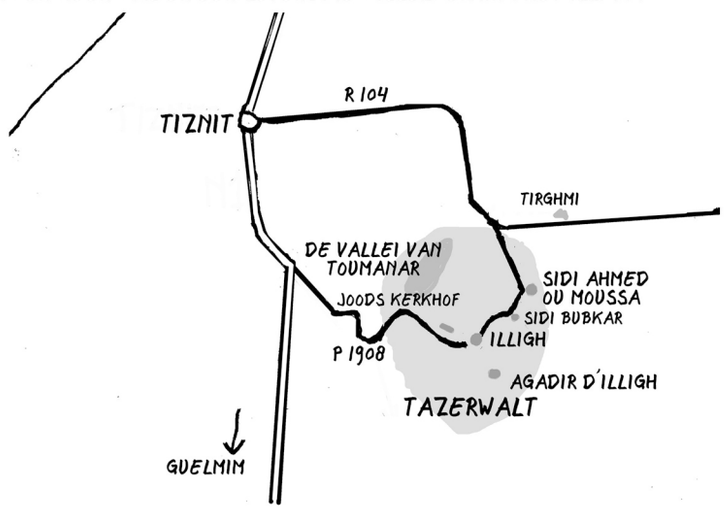

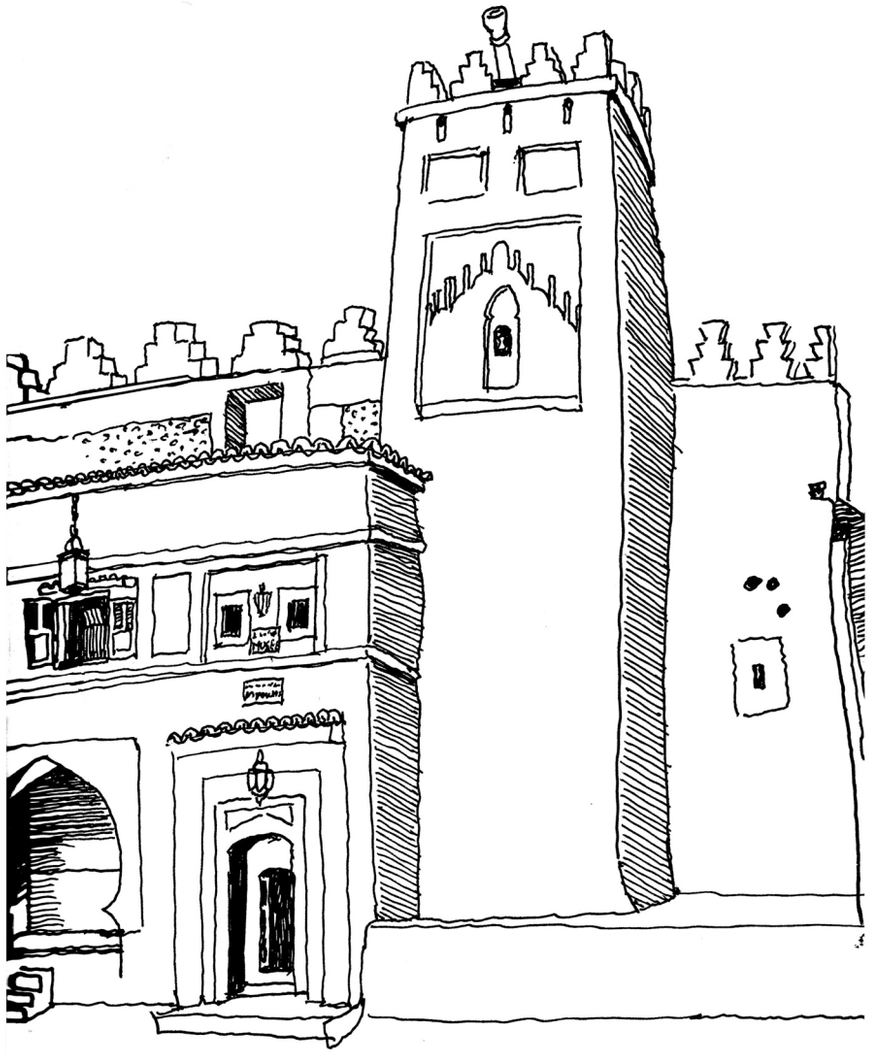

CENTRAAL IN ILLIGH LIGT HET HOF
MET DAAR AAN ALLE BELANGRIJKE GEBOUWEN WAARONDER DEZE TOREN.
DE DEUR GEEFT TOEGANG TOT HET HISTORISCHE ARCHIEF.

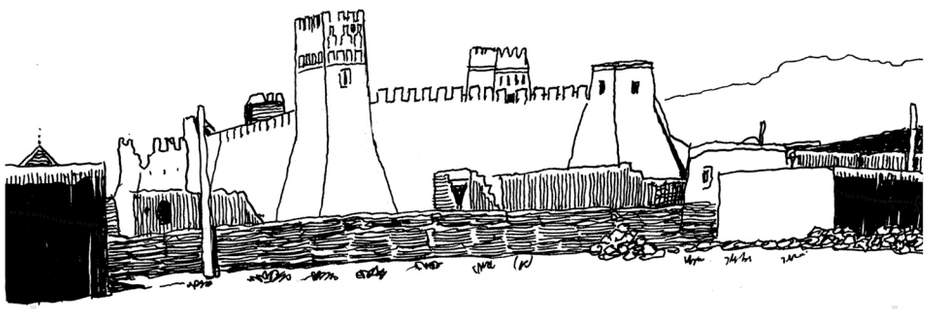

ILLIGH GEZIEN VANAF HET ZUIDEN.
DE 'GRANDE MAISON' OF VROUWENBURCHT IS PROMINENT IN BEELD.

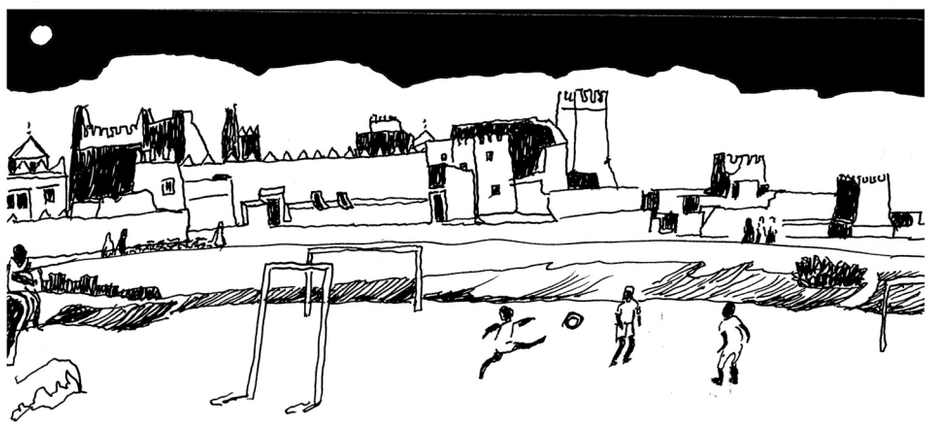

ILLIGH VANUIT HET WESTEN.
DE GEBOUWEN STAMMEN UIT VERSCHILLENDE TIJDEN,
MAAR OMDAT ILLIGH IN HET VERLEDEN MEERDERE MALEN VERWOEST IS,
ZIJN ZE GEEN VAN ALLEN OUDER DAN DE 19DE EEUW.

ILLIGH GEZIEN VANAF HET NOORDEN.
DE BULTEN EN RUINES IN DE VOORGROND ZIJN DE ENIGE OVERBLIJFSELEN
VAN DE DRIE MELLAH'S OF JOODSE WIJKEN DIE ILLIGH OOIT RIJK WAS.

ILLIGH GEZIEN VANUIT HET OOSTEN MET DE VERSCHILLENDE FAMILIE BURCHTEN.
DE WADI OP DE VOORGROND IS DE REDEN WAAROM ILLIGH OP DIE PLAATS GESTICHT IS.
DE LOCATIE IS RIJK AAN WATER.

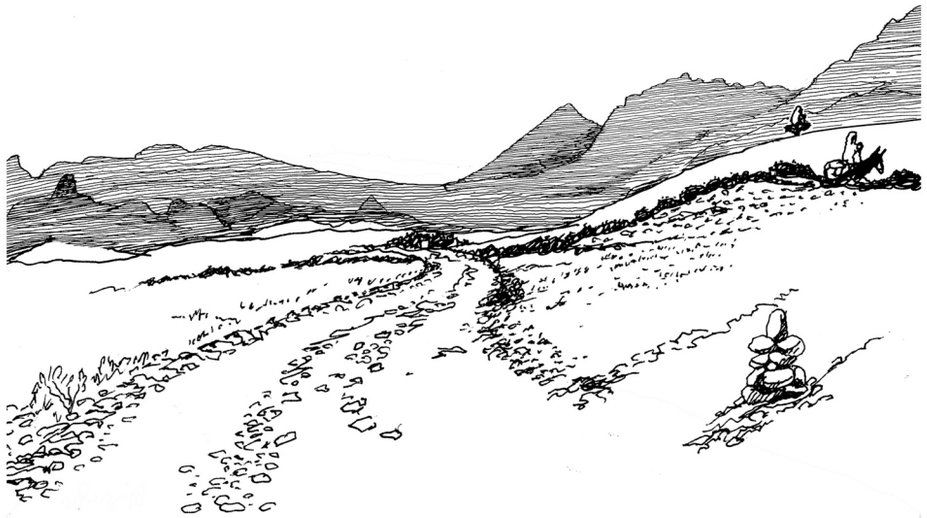

DEZE WEG VORMT DE OUDE VERBINDING TUSSEN ILLIGH
EN DE 'AGADIR D'ILLIGH' (GEHEEL LINKS IN BEELD).
VANAF DEZE AGADIR GING DE WEG VERDER RICHTING IFRANE EN DE SAHARA.

DE 'AGADIR D'ILLIGH' GEZIEN VANAF DE WATERRIJKE WADI VAN ILLIGH.

DE 'AGADIR D'ILLIGH'.
EEN AGADIR IS EEN VERSTERKTE OPSLAG- EN VLUCHTPLAATS.
DEZE AGADIR HEEFT GEEN WATER EN IS DUS NAGENOEG ONBEWOONBAAR.
TOCH WERD HET IN HET VERLEDEN GEBRUIKT
OM BELANGRIJKE EN GEFORTUNEERDE GEVANGENEN IN OP TE SLUITEN.
VANDAAG DE DAG IS HET IN ZO'N VERVALLEN STAAT
DAT ZELFS DE TRAPPEN OMHOOG ER NAAR TOE VERSPERD ZIJN MET PUIN.

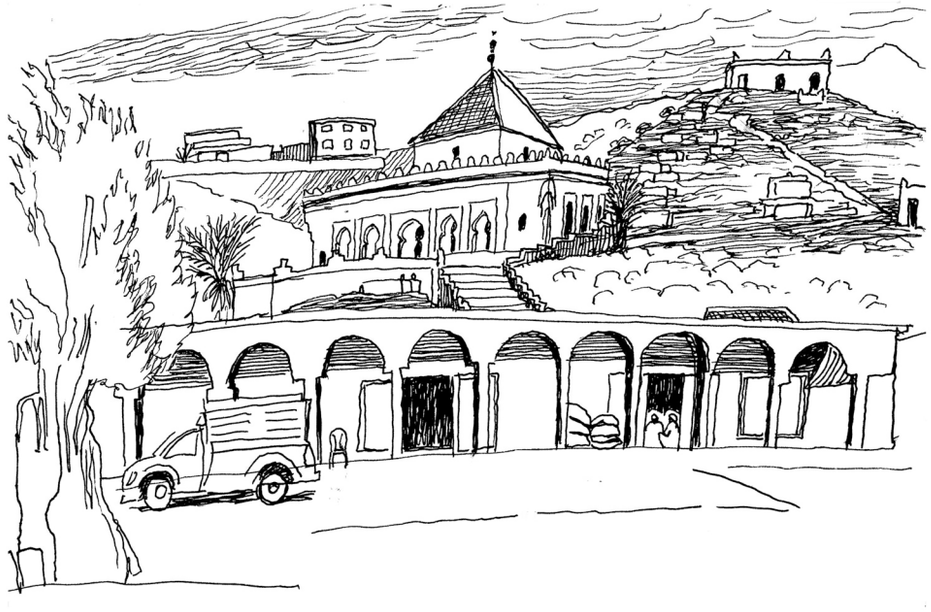

DE WEG NAAR ILLIGH VANUIT HET NOORDEN GAAT VIA
HET BEDEVAARTOORD SIDI AHMED OU MOUSSA.
SIDI AHMED OU MOUSSA WAS DE SOEFI HEILIGE DIE ZICH IN DE 16DE EEUW OP DEZE PLEK
IN DE TAZERWALT VESTIGDE.
ER DOEN VELE VERHALEN DE RONDE OVER DE HEILIGE. HIJ ZOU NA EEN WILDE JEUGD
BEKEERD ZIJN TOT EEN LEVEN ALS SOEFI.
OP DE PLEK WAAR HIJ EEN 'ZAOUIA' OF PLAATS VAN ZAMENKOMST STICHTTE VESTIGDEN
ZICH VELE MENSEN. ZO ONTSTOND HET DORP MET DEZELFDE NAAM.
IEDER JAAR WORDT ER IN AUGUSTUS EEN GROOTS OPGEZETTE MOUSSEM OF BEDEVAART
GEHOUDEN WAAR DUIZENDEN MENSEN VAN HEINDE EN VERRE NAAR TOE KOMEN.
SIDI AHMED OU MOUSSA IS DE HEILIGE VAN DE ACROBATEN EN JONGLEURS.

DE ZONEN VAN SIDI AHMED OU MOUSSA SPREIDDEN ZICH OVER DE OMGEVING UIT.
DE MEEST SUCCESVOLLE WAS ZIJN KLEINZOON SIDI ALI BIN MOHAMMED.
SIDI ALI KREEG DE BIJNAAM ABOUDMIAA,
DEZE NAAM IS NOG STEEDS DE ACHTERNAAM VAN ZIJN NAKOMELINGEN.
IN DE 17DE EEUW EIGENDE SIDI ALI ZICH DE SAHARAHANDEL TOE
VAN HET MEER ZUIDELIJK GELEGEN IFRANE.
MET WISSELEND GELUK WISTEN DE ABOUDMIAA'S DE SAHARAHANDEL
TE BEHOUDEN TOT IN HET BEGIN VAN DE 20STE EEUW.
TOEN KWAM ER EEN EINDE AAN ONDER DE INVLOED VAN HET FRANS KOLONIALISME
EN HET UIT DE MODE RAKEN VAN STRUISVOGELVEREN .
DE ABOUDMIAA'S WORDEN NOG STEEDS BEGRAVEN IN SIDI AHMED OU MOUSSA
DICHT BIJ HUN STAMVADER .

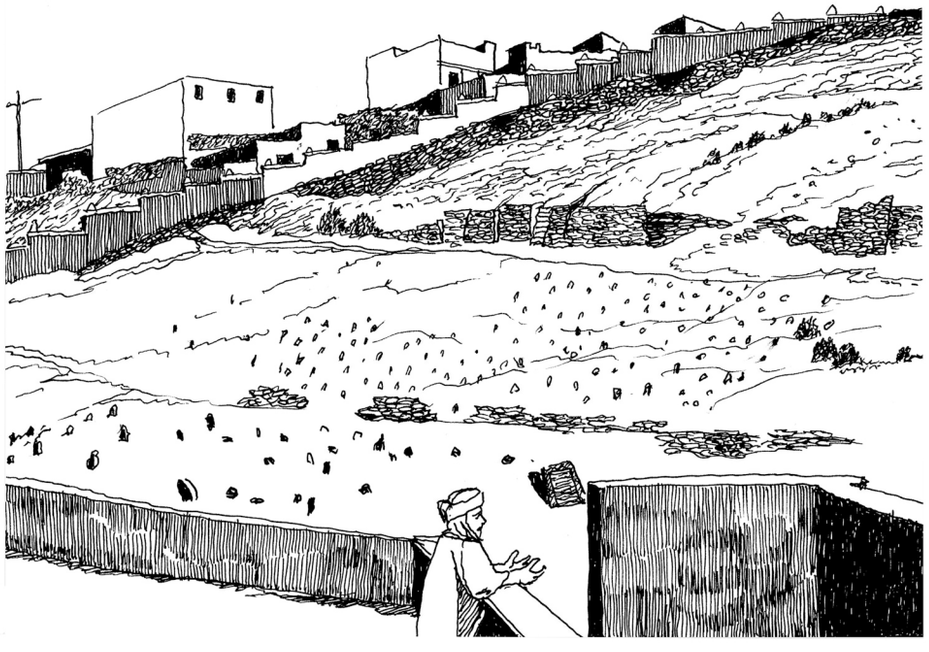

TUSSEN HET DORP SIDI AHMED OU MOUSSA EN ILLIGH LIGT
DE MARABOET VAN SIDI BUBKAR.
AL EEUWEN LANG MARKEERT DIT MONUMENTJE DE GRENS VAN HET GRONDGEBIED VAN ILLIGH
MET DE REST VAN DE TAZERWALT.
DAT VIJANDIGHEDEN TUSSEN DE VERSCHILLENDE LEDEN VAN DE AFSTAMMELINGEN VAN
SIDI AHMED OU MOUSSA NOG WEL EENS HOOG KONDEN OPLOPEN,
BEWIJST EEN GRUWELIJKE POLITIEKE MOORD DIE HIER IN HET BEGIN VAN DE 19DE EEUW
PLAATS VOND.

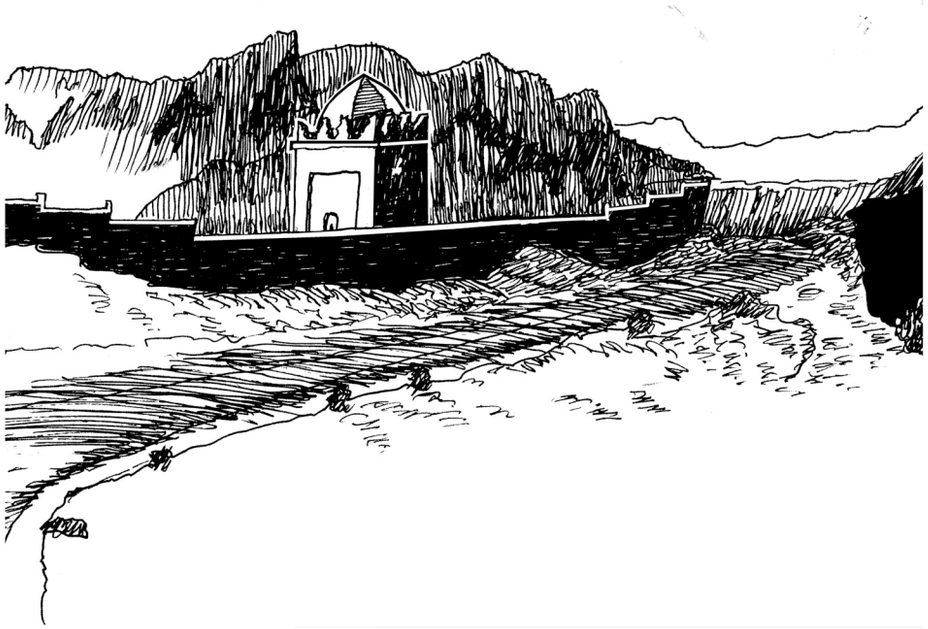

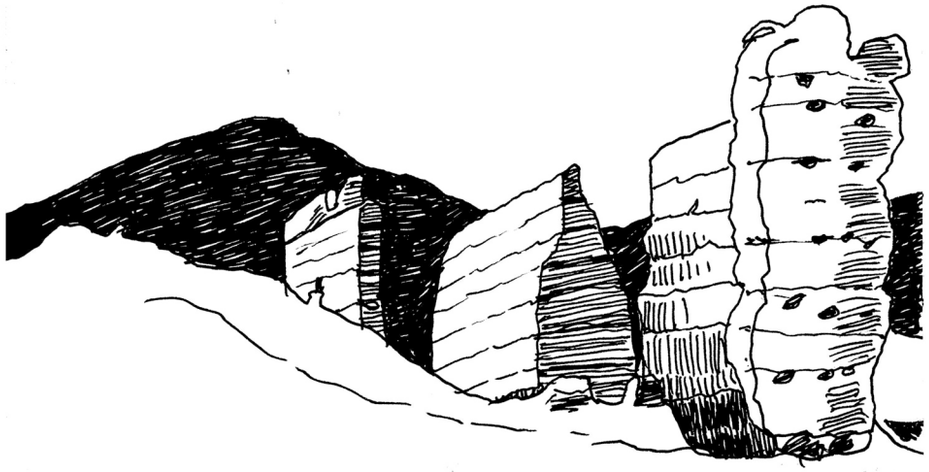

BIJ AANKOMST IN ILLIGH LIGGEN DE LEMEN RUINES VAN OUD ILLIGH RECHTS VAN DE WEG.
IN DE LAATSTE 100 JAAR ZIJN DIE STEEDS VERDER VERGAAN.

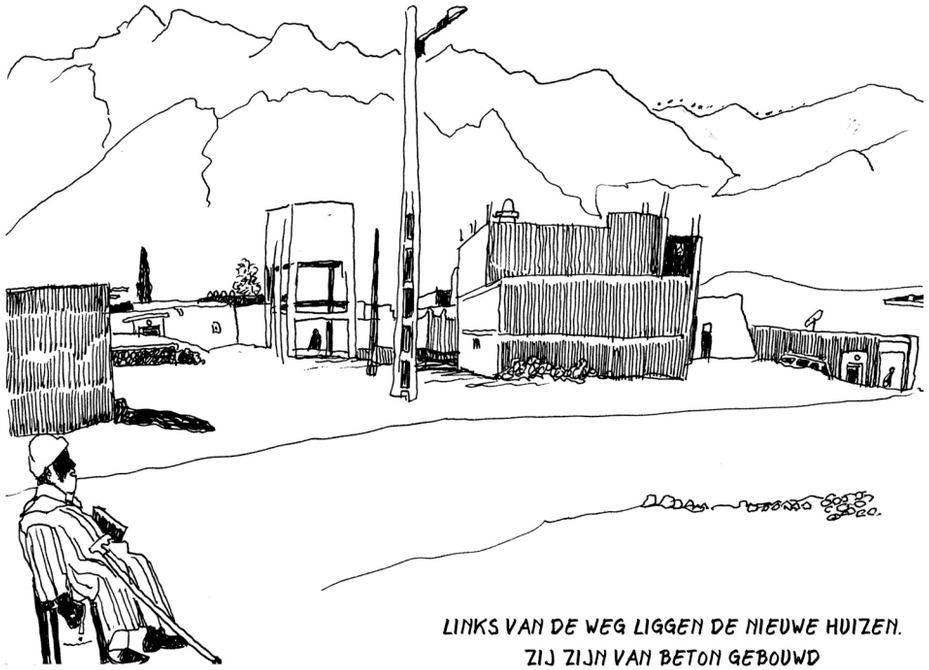

LINKS VAN DE WEG LIGGEN DE NIEUWE HUIZEN.
ZIJ ZIJN VAN BETON GEBOUWD

EEN NIEUWE WEG VERBINDT ILLIGH MET DE N 1 DE NOORD-ZUID ADER..
KOMEND VANUIT DE VLAKTE STIJGT DE WEG STIJL DE BERGEN VAN DE WESTELIJKE
ANTI-ATLAS IN OM EVEN PLOTSELING DE VALLEI IN TE DUIKEN WAARIN ILLIGH LIGT.
VOORDAT DE WEG ILLIGH BEREIKT PASSEERT HET HET OMMUURDE KERKHOF
VAN DE JOODSE INWONERS VAN ILLIGH.

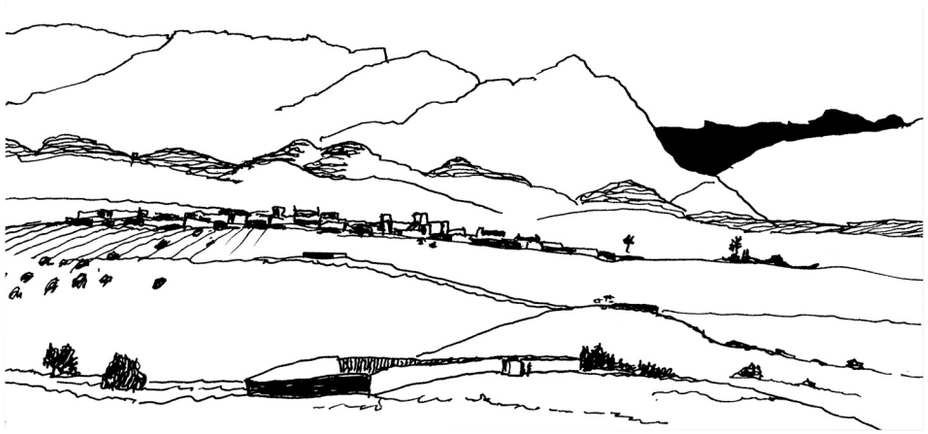

IN DE 17DE EEUW NODIGDE DE HEERSER VAN ILLIGH JODEN UIT IFRANE UIT OM ZICH IN
ILLIGH TE VESTIGEN EN HEM TE HELPEN MET DE INTERNATIONALE SAHARA HANDEL.
SIND DIE TIJD TOT 1968 TOEN DE LAATSTE JOODSE INWONER VERTROK, HEBBEN ZE HET
WEL EN WEE DE ABOUDMIAA'S VAN ILLIGH GEDEELD.

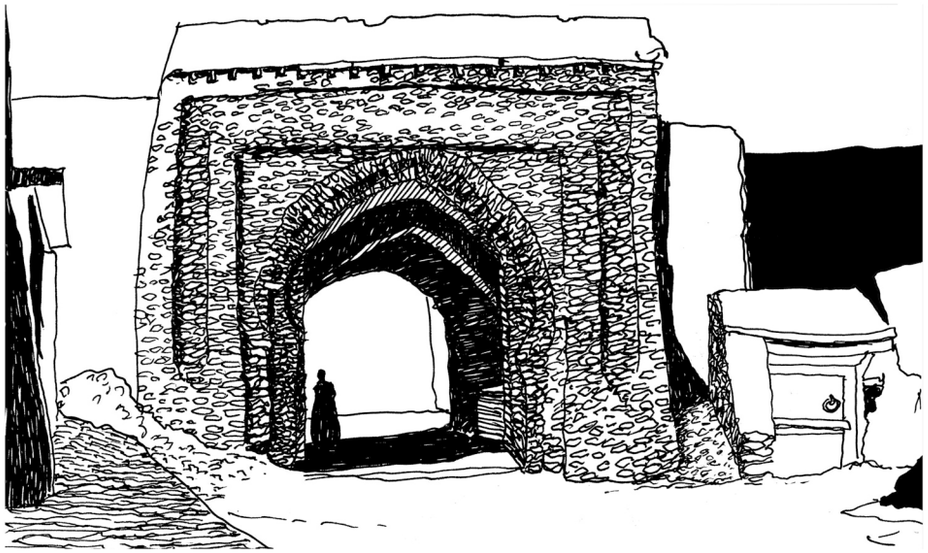

DE KARAVANEN VAN WELLEER KWAMEN DOOR DE GROTE POORT ILLIGH BINNEN.
GEMAAKT UIT STENEN EN BAKSTENEN HEEFT HET DE TAND DES TIJDS ONGESCHONDEN DOORSTAAN. HET IS NOG EVEN INDRUKWEKKEND ALS TIJDENS DE HOOGTIJDAGEN VAN DE SAHARAHANDEL.
DE KARAVANEN WERDEN GEPARKEERD IN DE GROTE KARANVANSERAI. DAAR WERDEN DE GOEDEREN GELOST EN KONDEN DE REIZIGERS ZICH LAVEN AAN HET WATER UIT DE PUT.

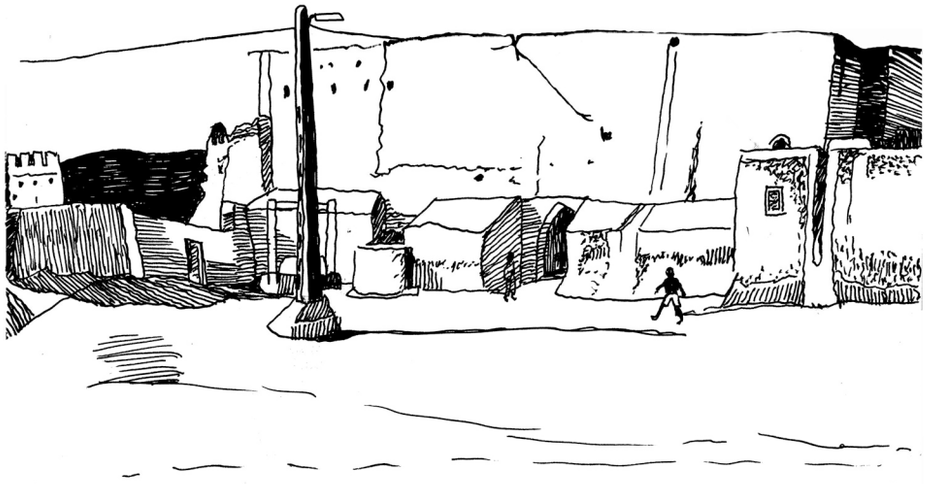

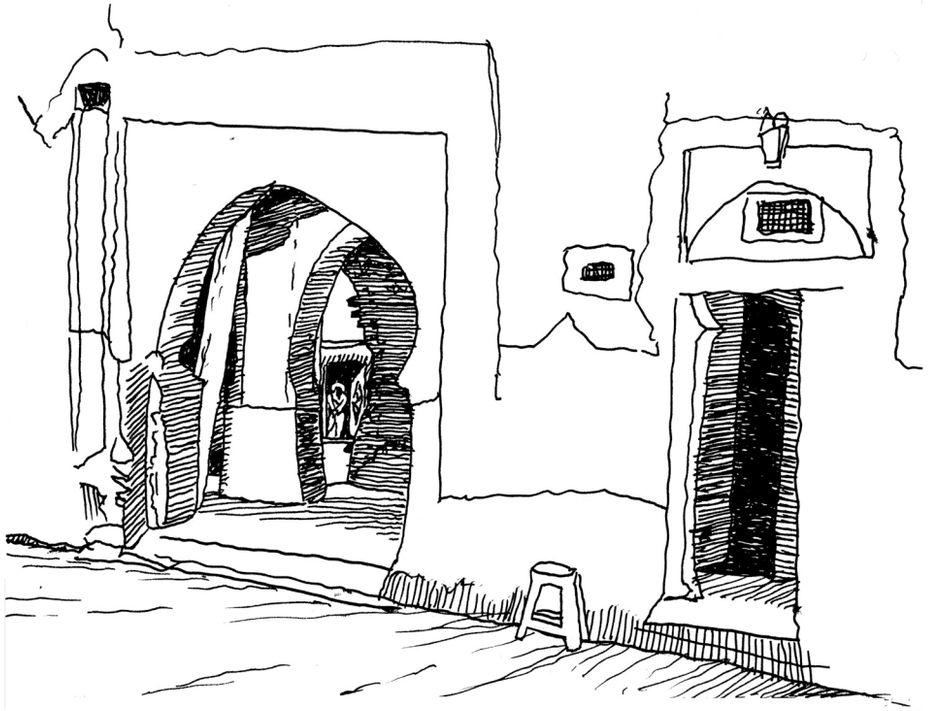

DE PUBLIEKE POORT NAAR HET HOF.
ALS DE GOEDEREN DIE DE KARAVANEN GEBRACHT HADDEN, UITGELADEN WAREN, WERDEN ZE DOOR DEZE POORT HET HOF BINNENGEBRACHT.
DE BELANGRIJKSTE HANDELSWAREN WAREN GOUDSTOF, SLAVEN EN STRUISVOGELVEREN.
VERVOLGENS WERDEN DEZE IN ILLIGH GEIMPORTEERD.
GOEDEREN MAAR OOK SLAVEN WERDEN ER GEKEURD, GEWOGEN EN GETAXEERD.
EENMAAL GEIMPORTEERD KONDEN ZE VERKOCHT WORDEN.
ALLES ONDER HET TOEZIEND OOG VAN DE HEERSENDE ABOUDMIAA.

DE LEIDERS VAN DE KARAVANEN WERDEN ONDERGEBRACHT IN GASTVERBLIJVEN (BOVEN) EN GEFETEERD IN HET THEEHUIS (ONDER). BEIDE ZIJN IN HET HOF GEVESTIGD.

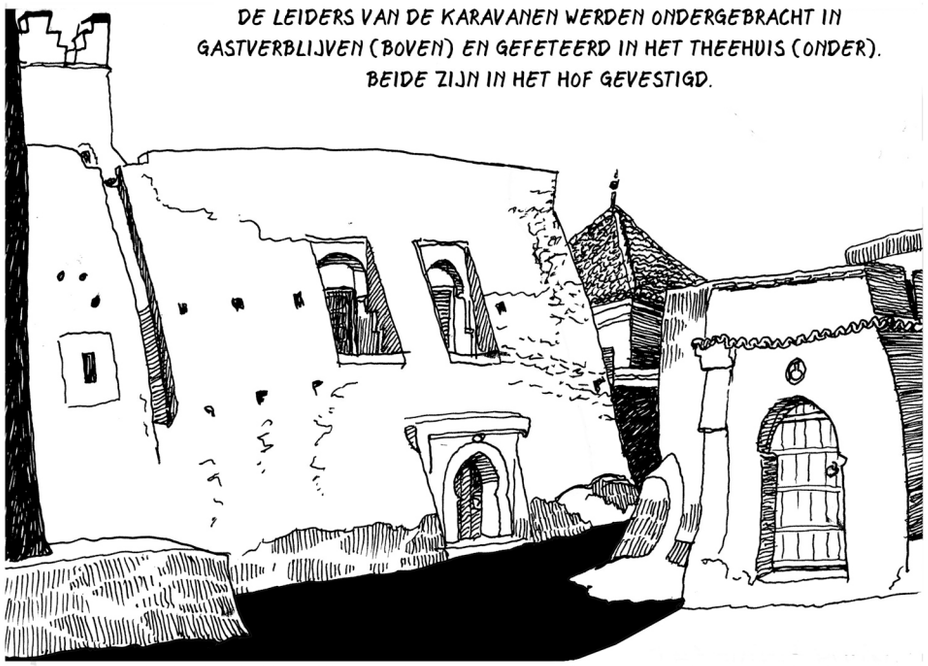

OM BEZOEKERS TE LATEN WETEN WIE DE BAAS WAS: ACHTER HET POORTJE NAAST HET THEEHUIS WAS DE GEVANGENIS DIE BEWAAKT WERD DOOR EEN HEUZE LEEUW.

ALS ER IETS MIS GING IN ILLIGH DAN WAREN IN HET HOF DRIE ALKOVEN WAAR DRIE RECHTERS RECHT SPRAKEN. BIJ ZULKE GELEGENHEDEN ZAT DE HEERSER IN HET VIERDE ALKOOF RECHTS

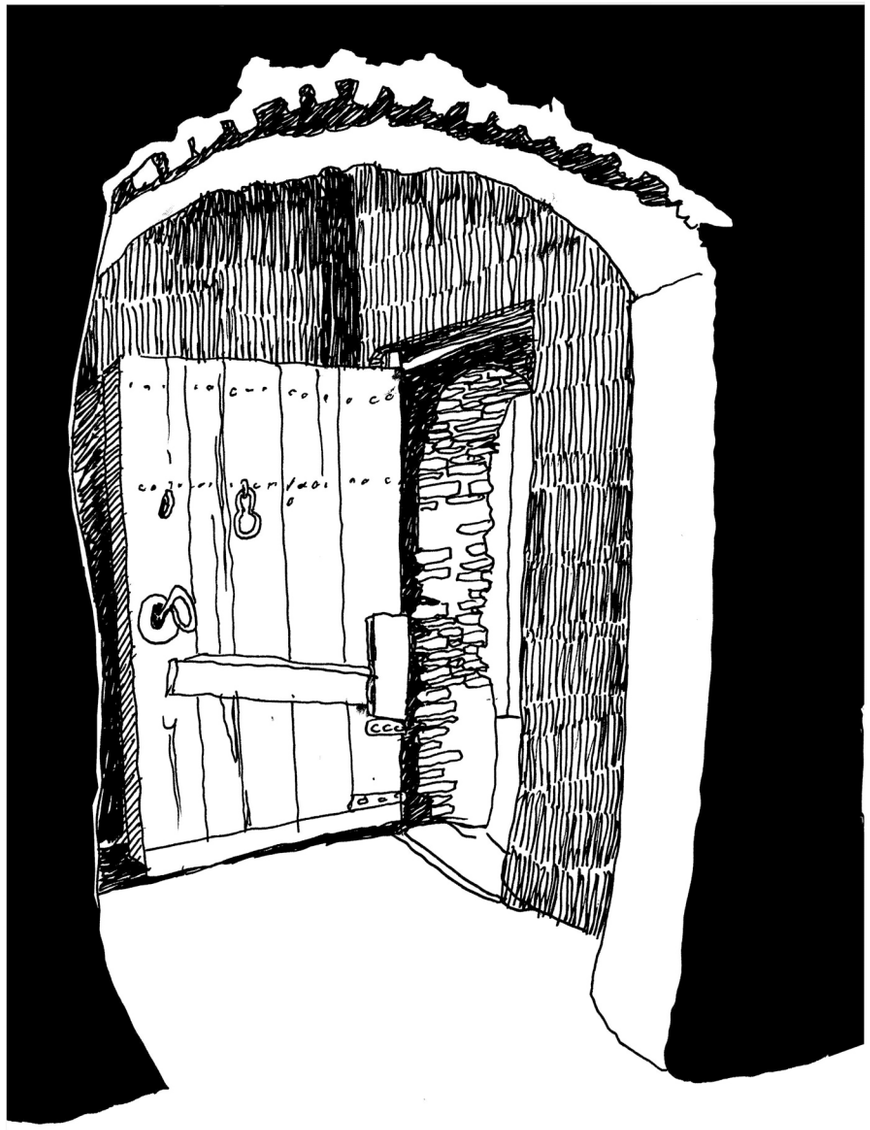

IN HET HOF WAREN OOK DE OPSLAGRUIMTEN GEVESTIGD.
HIER DE DEUR NAAR EEN VAN DIE RUIMTEN

EEN VAN DE OPSLAGRUIMTEN BEVAT NOG STEEDS EEN AANTAL VATEN MET OLIJFOLIE.
ALHOEWEL AFGESLOTEN MET EEN VARIETEIT AAN DEKSELS,
VALT HET TE BEZIEN OF DE OLIE NOG BRUIKBAAR IS.
OVER DE JAREN HEBBEN ZANDSTORMEN DIE VANUIT DE SAHARA BLIEZEN
EEN LAAG FIJN ZAND ROND DE VATEN GEDEPONEERD.

EENMAAL IN HET JAAR IS HET HOF HET TONEEL VAN GROOTSE FESTIVITEITEN. IN DE EERSTE WEEK VAN NOVEMBER WORDT DE 'MOUSSEM DES ABID' GEVIERD.
DIT IS HET FEEST VAN DE AFSTAMMELINGEN VAN DE KRIJGSMACHT VAN ILLIGH. DEZE GARDE, DIE IN DE 17DE EEUW WAS OPGERICHT DOOR DE EERSTE ABOUDMIAA, BESTOND UIT KRIJGERS DIE AFKOMSTIG WAREN UIT GEBIEDEN TEN ZUIDEN VAN DE SAHARA, VAGELIJK AANGEDUID MET 'DE SOEDAN'. DE GARDE BESTAAT ALLANG NIET MEER, MAAR HET OVERGROTE DEEL VAN DE HUIDIGE BEWONERS VAN ILLIGH STAMMEN VAN HEN AF.
GEDURENDE EEN WEEK ZIJN ER FESTIVITEITEN EN AFSTAMMELINGEN VAN DE 'ABID' KOMEN VAN HEINDE EN VERRE OM ER AAN DEEL TE NEMEN.

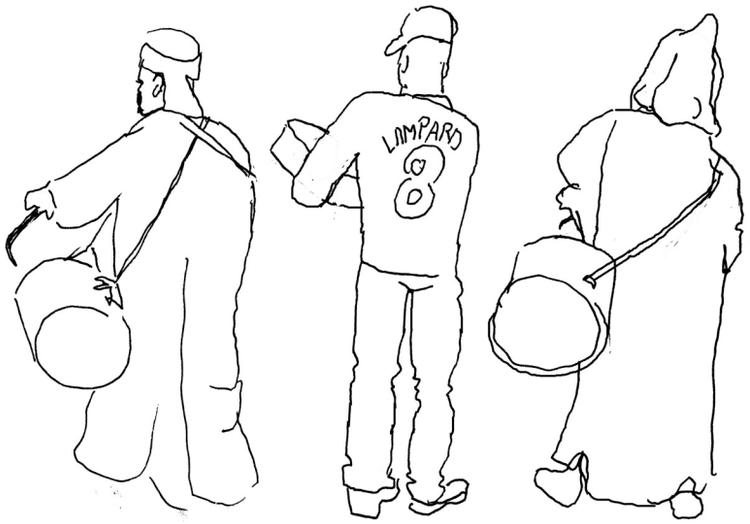

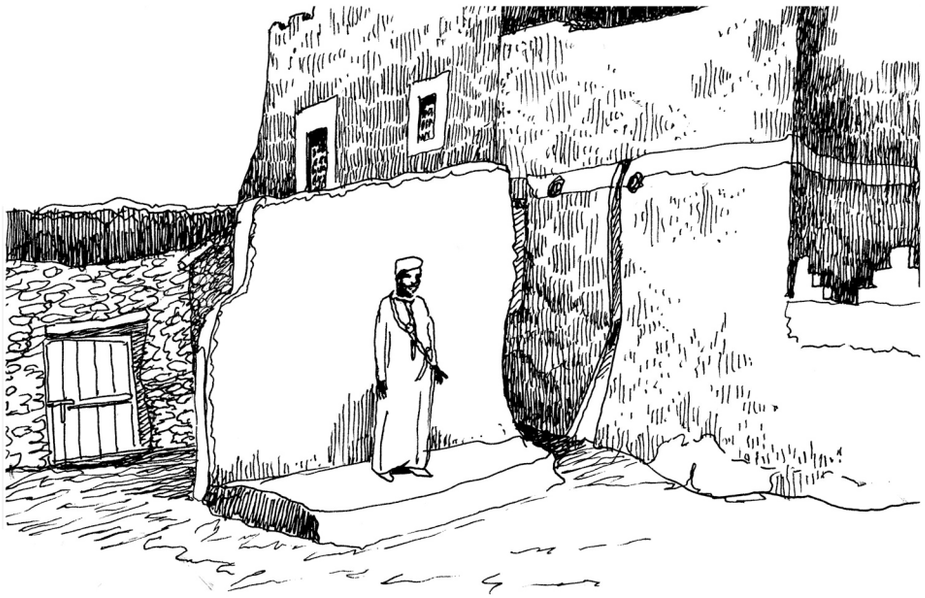

JONGE AFSTAMMELINGEN VAN DE ABID
KRIJGEN EEN SPECIAAL KOSTUUM VOOR DE MOUSSEM AANGEMETEN
EN WORDEN VOORZIEN VAN EEN CEREMONIELE DOLK
DIE ZE AAN EEN SJERP DRAGEN.
IN DEZE OUTFIT NEMEN ZE DEEL AAN
DE TRADITIONELE DANSSESSIES DIE DE HOOFDMOOT
VAN DE 'MOUSSEM DES ABID' VORMEN.

GEDURENDE LANGDURIGE DANSSESSIES WAARAAN
OMBEURTEN IEDEREEN DEELNEEMT, DANSEN JONG EN OUD, MANNEN EN VROUWEN
ZICH EEN EIND IN DE RONDTE OP DE BEAT VAN
OPZWEPENDE RITMES TOT DE EXTASE ER OP VOLGT.
EEN MOUSSEM IS EEN FEEST TER ERE VAN EEN SOEFI HEILIGE
EN DE OOK DE ABID HEBBEN HUN EIGEN HEILIGE.
CENTRAAL IN DE LEER VAN DE SOEFI'S
STAAT HET VERLANGEN OM ZO DICHT MOGELIJK TOT GOD TE KOMEN
EN EEN VAN DE MANIEREN OM DAT VOOR ELKAAR
TE KRIJGEN IS DOOR MIDDEL VAN DANSEN.

IN EEN KLEIN PRIVE VERTREK HANGEN DE SLEUTELS VAN AL DE DEUREN
VAN ALLE VERTREKKEN EN OPSLAGRUIMTEN ROND HET HOF.
ER LIGT OOK EEN VERZAMELING PUBLICATIES OVER ILLIGH OP EEN TAFELTJE.

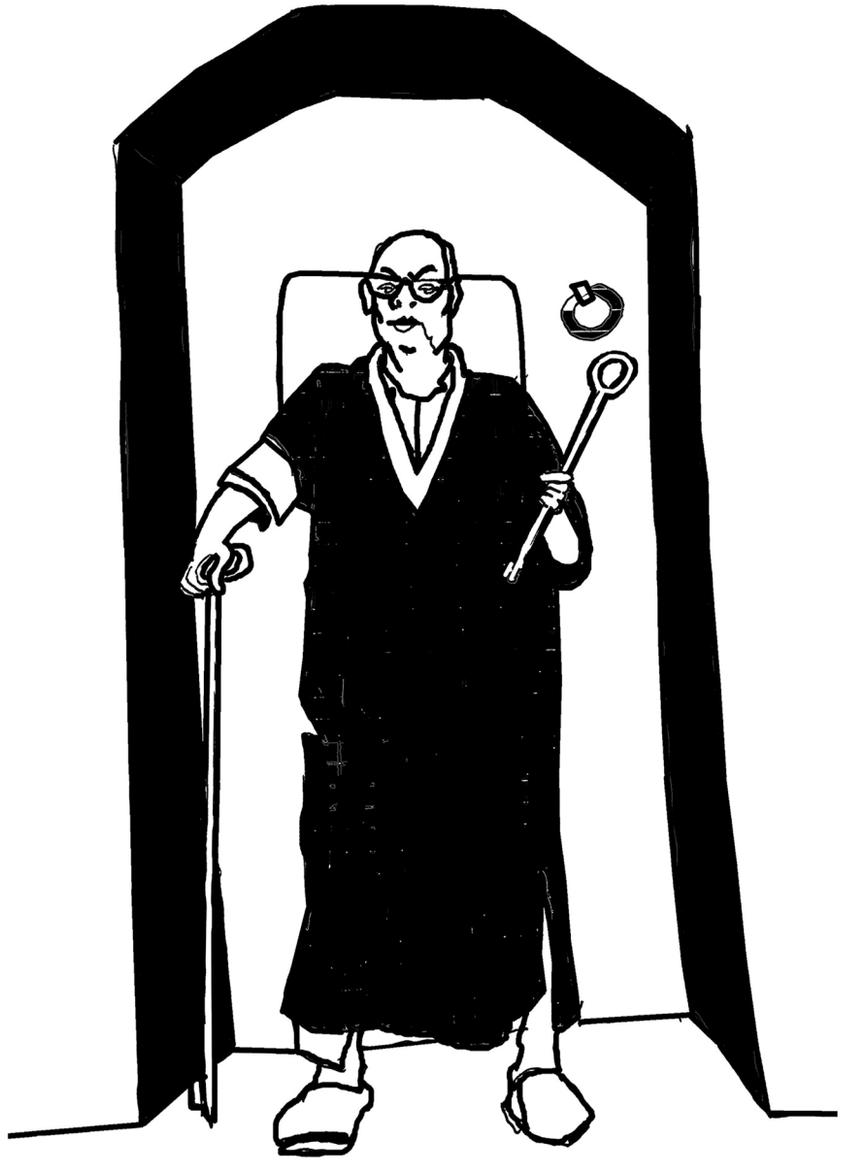

MOULAY IMAM ABOUDMIAA DE HUIDIGE HOEDER VAN HET HISTORISCHE ILLIGH,
VOOR DE DEUR NAAR HET FAMILIE ARCHIEF MET TWEE VAN ZIJN VELE SLEUTELS.

MOULAY IMAM ABOUDMIAA HEEFT IN DE VOORMALIGE ONTVANGSTRUIMTEN VAN ZIJN VADER EN GROOTVADER HET ARCHIEF DAT GETUIGT OVER HET ROEMRUCHTE VERLEDEN VAN ILLIGH VERZAMELD.

IN DE HISTORISCHE RUIMTEN STAAN KISTEN VOL MET DOCUMENTEN. MOULAY IMAM HEEFT OBJECTEN, FOTO'S EN PLAATJES VERZAMELD WAARVAN HIJ DACHT DAT ZE IETS TOEVOEGEN AAN DE SFEER. HIJ HEEFT ER VELE JAREN MET LIEFDE EN TOEWIJDING AAN GEWERKT.

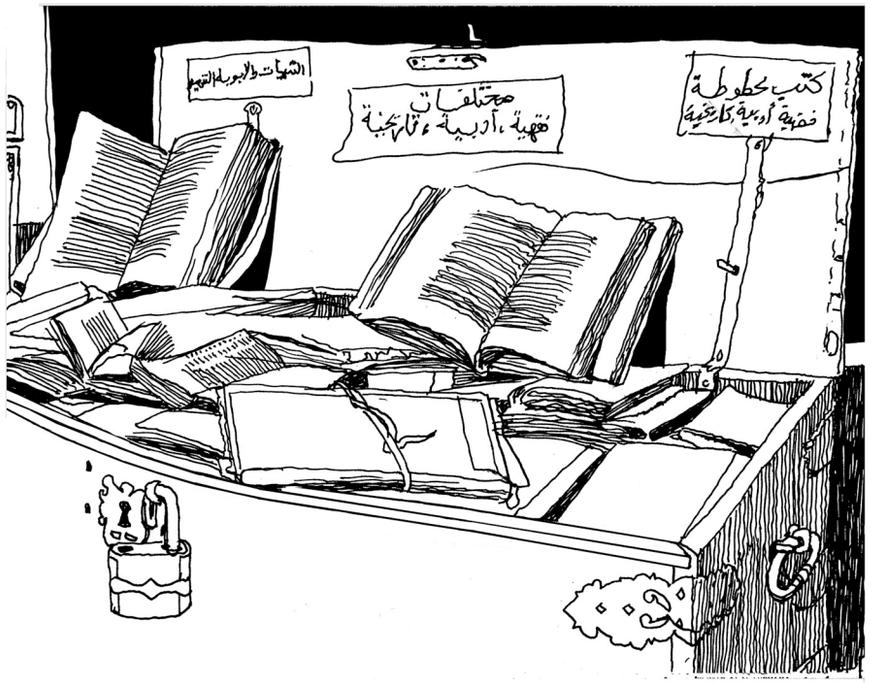

DE DOCUMENTEN IN DE KISTEN BEHOREN
MOMENTEEL TOT DE BELANGRIJKSTE BEZITTINGEN VAN ILLIGH.
ALHOEWEL ER NOOIT EEN VOLLEDIGE INVENTARISATIE VAN DE INHOUD IS GEMAAKT,
HEEFT HET DEEL DAT WEL ONDERZOCHT IS
AL EEN BELANGRIJKE STUDIE OPGELEVERD.
WAT ER VERDER NOG AAN INFORMATIE UIT KAN KOMEN
BLIJFT VOORLOPIG EEN RAADSEL.
MISSHIEN WERPT HET OOIT MEER LICHT OP ILLIGHS BETREKKINGEN MET
HET BUITENLAND MET NAME EUROPA.

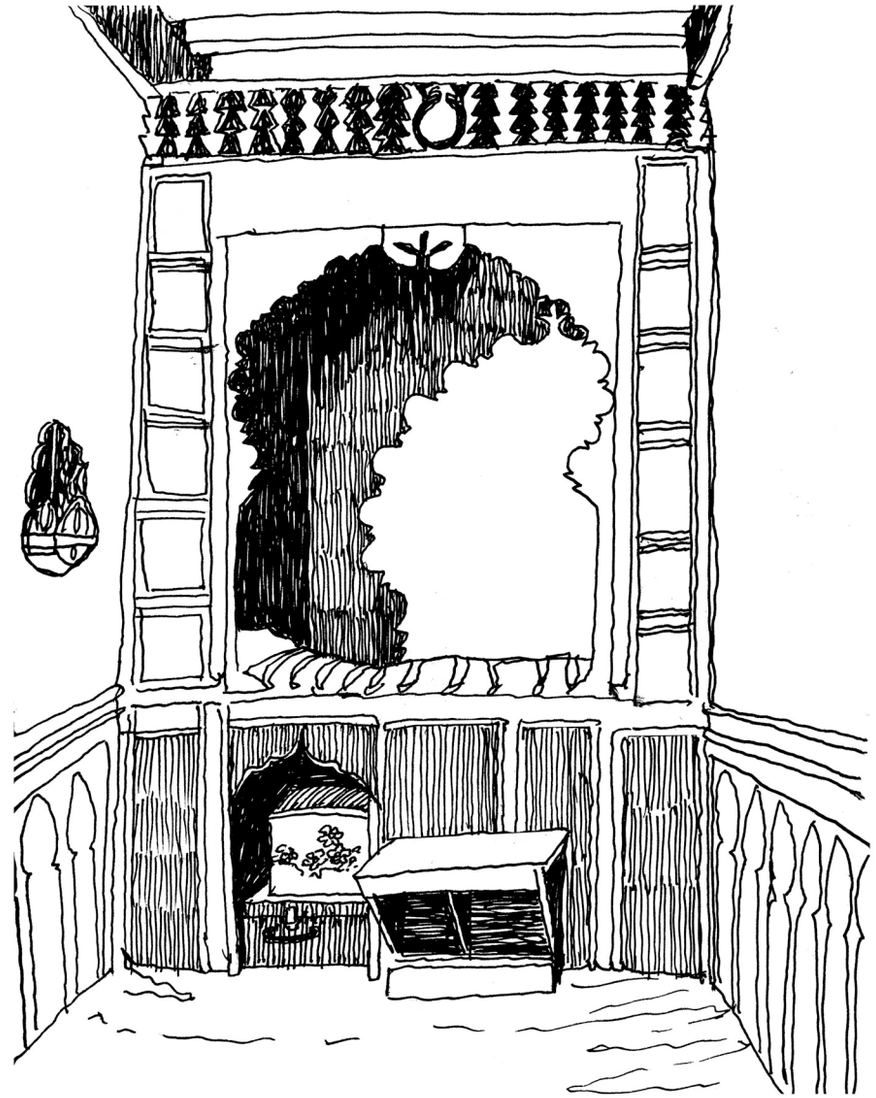

HET BEVAT OOK EEN AANTAL CURIOSITEITEN.
EEN DAARVAN IS EEN LANGE SMALLE KAMER INGERICHT VOOR EEN VAN DE VIER
OFFICIELE VROUWEN VAN DE HEERSER. ER STAAT EEN VERHOOGDE BEDSTEE
MET IN DE RUIMTE ERONDER KISTEN VOOR PERSOONLIJKE KLEDING EN JUWELEN.

DE POORT DIE VANAF HET HOF VIA EEN LABYRINT VAN GANGEN
NAAR DE INGANG VAN DE 'GRANDE MAISON' OF VROUWEN BURCHT VOERT.

DE 'GRANDE MAISON' OF VROUWEN BURCHT IS DE BEST GEPRESERVEERDE
EN MEEST MARKANTE VAN DE BURCHTEN DIE ILLIGH RIJK IS. BOVENDIEN WORDT DE
OORSPRONKELIJKE CONSTRUCTIE OP EEN DUURZAME MANIER ONDERHOUDEN.
DE WIT GESCHILDERDE MUREN MAKEN DAT HET OP KILOMETERS AFSTAND IS TE ZIEN.

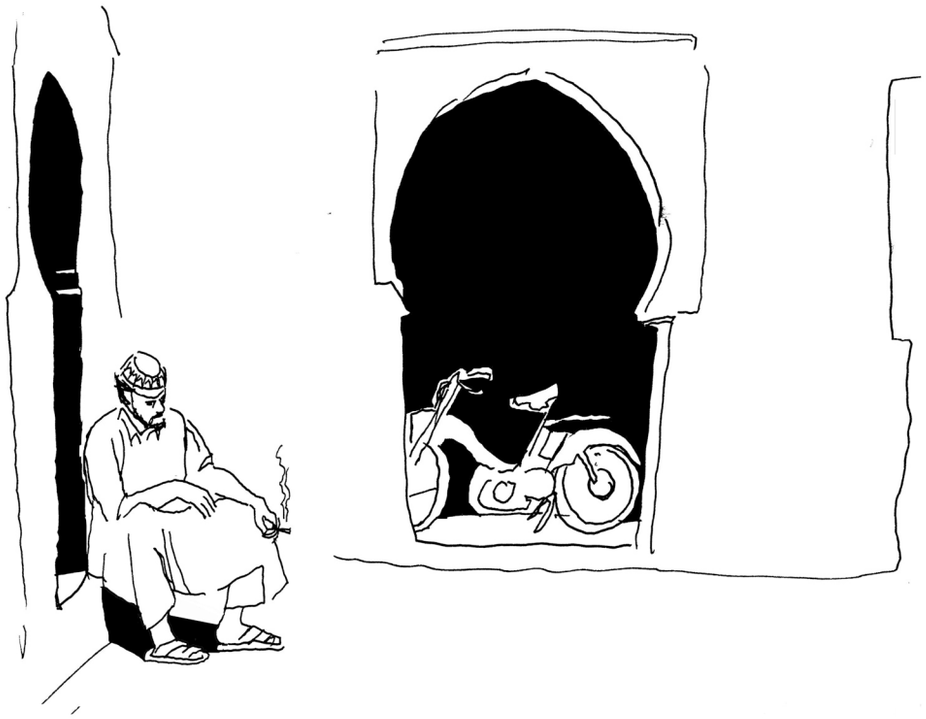

TIJDENS VOORBIJE GENERATIES ABOUDMIAA'S WERD DE BURCHT BEWOOND DOOR
DE VROUWEN EN KINDEREN VAN DE FAMILIE.
TEGENWOORDIG ZIJN HET GELACH VAN SPELENDE KINDEREN, HET GEROEZEMOES VAN
PRATENDE VROUWEN EN DE GERUSTSTELLENDE HUISHOUDELIJKE GELUIDEN VERSTOMD.
ER WOONT NOG EEN OUDER ECHTPAAR WIER KINDEREN LANGGELEDEN
DE VLEUGELS HEBBEN UITGESLAGEN, MET EEN PAAR OUDGEDIENDEN.

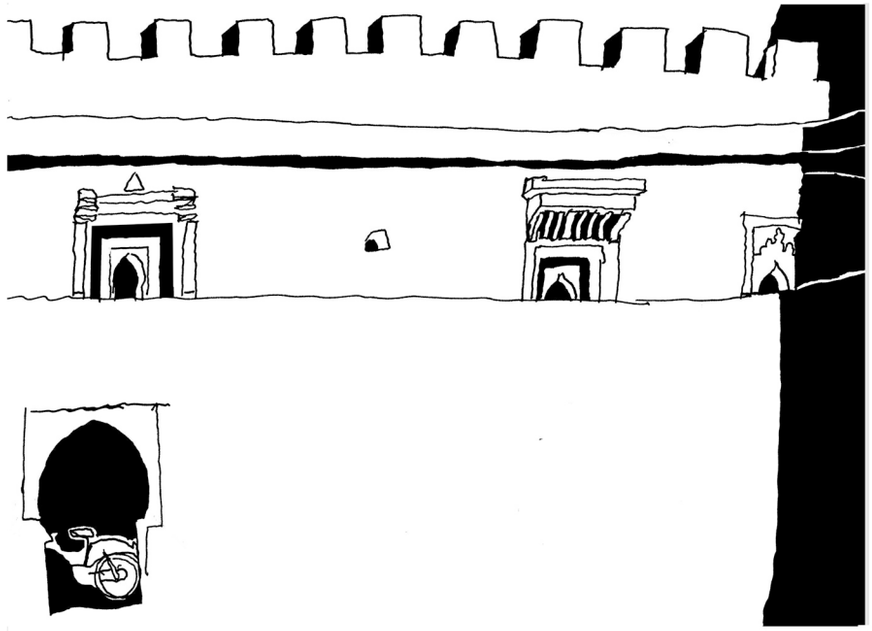

ER ZIJN PLANNEN OM VAN DE BURCHT EEN PENSION VOOR TOERISTEN TE MAKEN.
DE BEDOELING IS DAT DE NOODZAKELIJKE MODERNISERING VAN DE BURCHT
DIE ER AAN VOORAF GAAT, ZAL VOLDOEN AAN DE STRENGE EISEN
VAN VERANTWOORDE RESTAURATIE EN DUURZAAMHEID.
ALS HET ZOVER IS, WORDT HET VAST HEEL MOOI.